

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	22222 - Formació per a l'Ocupació / 40
Titulació	Grau de Pedagogia (Pla 2016) - Tercer curs Grau de Pedagogia (Pla 2009) - Tercer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Elena Quintana Murci	11:00	12:00	Dimarts	17/02/2020	31/07/2020	A-109

Responsable
elena.quintana@uib.cat

Contextualització

Aquesta assignatura de Formació per l'ocupació, de tercer del Grau de Pedagogia, conjuntament amb les de segon "Formació en l'organització" i "Planificació i gestió de processos formatius" configuren la matèria de "Formació i gestió en l'organització" integrada dins del mòdul d'"Orientació professional".

L'assignatura Formació per a l'ocupació, respón a una visió més actualitzada de la formació per a la millora de la qualificació i adaptació als nous sistemes i tendències en matèria de formació al llarg de la vida en relació a l'ocupació.

En una societat cada vegada més globalitzada, més susceptible als canvis de caràcter estructural, tecnològic, econòmic i sociocultural, la formació per al'ocupació suposa un factor clau per contribuir a la competitivitat del capital humà amb majors garanties d'èxit. En aquest marc, la formació per l'ocupació esdevé en un objectiu estratègic per a reforçar la productivitat i competitivitat de les empreses en aquest nou escenari, així com potenciar l'ocupabilitat de les persones treballadores.

Als darrers anys, la formació per a l'ocupació com una estratègia bàsica de les polítiques actives d'ocupació, ha esdevingut l'eix central, l'element clau de les estratègies empresarials i una de les grans preocupacions de les administracions públiques. La formació al llarg de la vida es concep com un instrument imprescindible avui en dia a qualsevol societat i com un element que facilita l'adaptació continua per part de la població activa als nous models del sistema productiu i a les noves modalitats dels sistemes de treball que exigeix l'actual societat del coneixement.

Aquesta assignatura, troba aquí el seu marc d'actuació: donar resposta a les necessitats que sorgeixen en el disseny i elaboració de programes de formació professional que s'adeqüin a les exigències de les organitzacions, promoure processos formatius dins de les empreses i el teixit productiu que estimulin línies

d'acció per a fomentar l'aprenentatge i desenvolupament al llarg de la vida, tant des de la vessant professional com personal.

La formació per l'ocupació és un dels subsistemes de formació professional vigents actualment a la nostra societat a partir de la Llei 5/2002 de Qualificacions i Formació professional i regulat pel Decret 395/2007. Dins aquest marc normatiu, la formació per l'ocupació estarà integrada per un conjunt d'instruments i accions amb la finalitat d'impulsar i estendre la formació entre les empreses i les persones ocupades i desocupades,

Guia docent

que respongui a les seves necessitats i puguin contribuir a una economia basada en el coneixement.

Requisits

Essencials

Per a cursar aquesta assignatura és necessari tenir coneixements bàsics de Didàctica general, per tant és necessari haver cursat i aprovat l'assignatura de Planificació de la intervenció educativa.

Recomanables

És un requisit recomanable que aquesta assignatura es cursi una vegada superades les dues anteriors de la matèria de "Formació i gestió en l'organització", segons l'ordre establert al pla d'estudis.

Competències

Específiques

- * 1. B10. Avaluar polítiques, institucions i sistemes educatius. B11. Avaluar plans, programes, projectes, centres, accions i recursos educatius i formatius. B20. Realitzar estudis prospectius i avaluatius sobre característiques, necessitats i demandes pedagògiques..

Genèriques

- * A11. Capacitat de relació i de comunicació, així com d'equilibri emocional en les variades circumstàncies d'activitat professional. A12. Capacitat de treballar en equip amb els companys, com a condició necessària per a la millora de l'activitat professional, compartint sabers i experiències. A17. Capacitat per assumir la necessitat de desenvolupament professional continu, mitjançant l'autoavaluació de la pròpia pràctica. A.18. Capacitat per expressar-se i comprendre idees, conceptes i sentiments oralment i per escrit amb un nivell d'ús adequat als destinataris. A.19. Capacitat per a cercar, seleccionar, ordenar, relacionar, avaluar i valorar la informació científica procedent de distintes fonts..

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

Tema 1. L'ocupació en una societat globalitzada

- * Evolució del mercat de treball
- * La relació entre formació i ocupació
- * Concepte, indicadors i fonts d'informació del mercat de treball
- * Necessitats de qualificació
- * Prospectiva del mercat de treball

Guia docent

- Tema 2. El sistema de Formació Professional a Espanya
- * Perspectiva històrica de la formació professional a Espanya
 - * El marc normatiu regulador actual de la formació professional
 - * El Sistema Nacional de Formació i Qualificacions Professionals
 - * El Catàleg Nacional de Qualificacions professionals
- Tema 3. El subsistema de Formació Professional per l'ocupació
- * Marc normatiu
 - * Finalitat de la formació per l'ocupació
 - * Tipologia de les accions formatives
 - * Institucions implicades en la gestió de la formació per l'ocupació
 - * Gestió de la formació per l'ocupació
- Tema 4. Polítiques europees de formació
- * La política europea de formació i ocupació
 - * El marc europeu de les qualificacions i instruments de mobilitat
 - * El impacte sobre els sistemes nacionals
 - * Fons, recursos i instruments
- Tema 5. Programes de formació per l'ocupació
- * Programes de formació per a col·lectius vulnerables
 - * Programes de formació per a joves amb baix nivell de qualificació
 - * Programes de formació per a la millora de la qualificació de la població activa
 - * Programes de formació per a la millora de la competitivitat de les empreses
 - * Programes de formació per al foment de l'esperit emprenedor

Metodologia docent

La dinàmica d'aquesta assignatura, donada la seva característica principal d'abordar temes molts actuals que suposen prendre una postura crítica i analítica sobre el fenomen de la formació i l'ocupació, propicia una metodologia molt participativa i centrada en el propi autoaprenentatge dels alumnes. Per tant, la tasca docent es centrarà en fer un acompanyament al procés d'ensenyament-aprenentatge individual i grupal dels alumnes. Hi hauran classes expositives (grup gran) on s'aportarà informació i es discutirà sobre els continguts bàsics de l'assignatura. Els/Les alumnes hauran de fer un treball continuat durant tot el semestre.

L'organització del treball en grup (grup mitjà) es farà en funció de les característiques i nombre de persones matriculades a l'assignatura (podran ser grups base que treballaran com equip durant tot el període, o grups que es crearan específicament per activitats concretes).

Per tal d'afavorir un grau d'autonomia i d'implicació en el seguiment de l'assignatura, aquesta forma part del projecte de Campus Extens, plataforma de formació flexible i a distància que incorpora l'ús de la telemàtica a l'ensenyament universitari. Mitjançant la plataforma de formació online Moodle, tot l'alumnat tindrà a la seva disposició tota la documentació de l'assignatura en format electrònic, recursos i enllaços a internet, propostes d'activitats on line utilitzant les diferents eines de comunicació de la plataforma, així com altres eines de tasques específiques. Aquestes activitats tant es podran realitzar individual com grupalment.

També es posa a disposició de l'alumnat tot un seguit d'eines de comunicació com les tutories on line, el fòrum de notícies i d'intercanvi, el calendari d'esdeveniments, etc.

Guia docent

Volum de treball

A començament del semestre hi haurà a disposició de l'alumnat el cronograma de l'assignatura a la plataforma de Campus Extens.

Activitats de treball presencial (1,5 crèdits, 37,5 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Exposició de continguts	Grup gran (G)	<p>La finalitat és posar a l'abast de l'alumnat els fonaments teòrics i la seva aplicació pràctica al nou escenari de la formació per l'ocupació, mitjançant l'exposició, amb la utilització de mitjans audiovisuals, per part de la professora amb la finalitat de compartir i intercanviar amb l'alumnat informació rellevant i d'interès per assolir les competències específiques de l'assignatura.</p> <p>Es fomentarà la participació de l'alumnat en aquestes classes teòriques mitjançant la discussió en grups reduïts, la realització d'activitats pràctiques i la posada en comú dels diferents punts de vista a partir de l'explicació de la professora i del material complementari a disposició en Campus Extens.</p> <p>El criteri d'avaluació són la participació activa a l'aula, la reflexió crítica sobre els continguts presentats a l'aula. La superació d'aquest apartat suposa un 10% de la qualificació final de l'assignatura.</p>	24
Seminaris i tallers	Taller de presentació de programes de formació per l'ocupació	Grup mitjà (M)	<p>Mitjançant la tècnica de fòrum es durà a terme una presentació en grup d'un programa de formació per l'ocupació amb la finalitat de poder tenir un contacte amb l'oferta i característiques de la formació per l'ocupació tant a nivell autonòmic, com estatal i europeu.</p> <p>Aquest treball tindrà dues fases: una primera de caràcter no presencial en la qual el grup (màxim 4 persones) cercarà informació per diferents vies, d'un programa de formació per l'ocupació adreçat als diferents col·lectius (prèviament en un fòrum de Campus Extens s'hauran fer les propostes i la professora donarà el vist-i-plau per tal de poder tenir un ampli ventall de programes i que no es repeteixin). Recolliran la informació requerida en una fitxa tècnica que tindran a la seva disposició a Campus Extens i</p>	5

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			<p>preparan un document de síntesi del programa, així com una presentació (amb suport informàtic i/o audiovisual). La part presencial, consistirà en fer la presentació davant del grup classe. En aquesta activitat es valorarà a part de la qualitat de la informació presentada, les habilitats relacionades amb la pràctica de fer exposicions orals: estructura de la presentació, habilitats verbals, no verbals, qualitat de la presentació, capacitat de resposta a les preguntes, etc.</p> <p>La superació d'aquest apartat suposa un 20% de la qualificació total de l'assignatura.</p>	
Classes pràctiques	Pràctiques presencials	Grup mitjà (M)	<p>Les activitats relacionades amb les classes pràctiques es basaran en la pràctica de l'aprenentatge cooperatiu i mitjançant tècniques de resolució de problemes, d'estudi de casos, lectura i anàlisi de documents i altres modalitats organitzatives. Aquestes activitats consistiran en la realització de les activitats pràctiques a disposició en Campus Extens i s'iniciaran generalment durant l'horari de sessions de les classes pràctiques amb la presentació i suport de la professora i en petits grups i es podran continuar i desenvolupar fora de l'aula. Durant les sessions presencials es fomentarà una actitud participativa i reflexiva sobre els fenòmens socials actuals de la formació i l'ocupació.</p> <p>La superació d'aquest apartat suposa un 20% de la qualificació total de l'assignatura.</p>	6.5
Avaluació	Prova de síntesi/ Examen	Grup gran (G)	<p>Es farà una avaluació al final del semestre que constarà de preguntes que suposen una comprensió dels continguts de l'assignatura i una reflexió crítica i personal sobre els mateixos. L'examen constarà de dues parts: preguntes de comprensió dels continguts i l'elaboració d'un estudi de casos (s'haurà treballat abans a classe com desenvolupar la prova escrita).</p> <p>La superació d'aquest apartat suposa un 40% de la qualificació final de l'assignatura</p>	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (4,5 crèdits, 112,5 hores)

Guia docent

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Anàlisi i reflexió crítica sobre els continguts del temari	Després de l'exposició per part de la professora a les classes magistrals l'alumnat haurà d'aprofundir en la matèria. Per facilitar aquesta tasca, s'indicarà, per a cada tema, els mitjans per ampliar la informació donada a classe i les fonts que s'han de consultar. Per a la preparació del temari l'alumnat treballarà com a mínim amb els materials facilitats per la professora a l'aula virtual, la bibliografia recomanada i les presentacions. Es plantejaran diferents preguntes de desenvolupament o resolució de casos pràctics de manera individual per l'alumnat, que formaran part de l'avaluació continuada.	30
Estudi i treball autònom individual o en grup	Treball de recerca d'informació sobre programes de formació per l'ocupació	La finalitat d'aquesta activitat és conèixer els diferents programes de formació per a l'ocupació adreçats a diferents col·lectius tant a nivell autonòmic, com estatal i europeu. Es tracta d'una recerca d'informació d'un programa formatiu adreçat a qualsevol àmbit de la formació professional i/o per a l'ocupació, a nivell d'empreses, centres de formació, administracions públiques, associacions sense ànim de lucre, etc. Aquest treball es realitzarà en grups màxim de 4 persones i serà lliurat en la data comunicada a Campus Extens, (en el cas de que l'alumne/a no pugui assistir a classes l'haurà de fer individualment). Aquests treballs de recerca d'informació s'hauran d'exposar obligatòriament en classes presencials. Per les persones que realitzen l'itinerari B aquest treball s'ha de realitzar de forma individual.	32.5
Estudi i treball autònom individual o en grup	Resolució de pràctiques en grups reduïts o individuals	Les diferents activitats pràctiques que es proposaran a les classes presencials al llarg del semestre podran tenir algunes d'elles una continuïtat mitjançant l'entorn virtual de Campus Extens o el treball en grup no presencial, per tal d'elaborar els documents finals i els resultats de la tasca desenvolupada, així com preparar diferents presentacions de resultats a les sessions presencials. L'alumnat del itinerari B hauran de fer aquestes activitats individualment.	50

Guia docent

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Per l'avaluació de l'assignatura es realitzaran dos itineraris:

Itinerari A: Per l'alumnat que pot assistir periòdicament a classe:

- Assistència i participació activa a classe: 10%
- Treball individual a classe i on-line: 15%
- Participació a les sessions pràctiques i elaboració de les tasques: 15%
- Taller de presentació de programes de formació per l'ocupació en petit grup: 20%
- Prova escrita: 40%

Es necessari aprobar totes les parts de l'assignatura.

Itinerari B: Per l'alumnat que per motius laborals o personals no poden assistir regularment a classe

A més de les activitats incloses a l'itinerari A, la professora a través de la plataforma digital li recomanarà l'elaboració d'unes pràctiques suplementàries. Les activitats de les sessions pràctiques i el treball d'exposició l'hauran de realitzar de forma individual.

- Activitats suplementàries a la plataforma digital: 10%
- Pràctiques individuals: 20%
- Taller de presentació de programes de formació per l'ocupació de forma individual: 20%
- Prova escrita: 40%

Per aprovar l'assignatura és imprescindible superar totes les parts de l'assignatura.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Exposició de continguts

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	La finalitat és posar a l'abast de l'alumnat els fonaments teòrics i la seva aplicació pràctica al nou escenari de la formació per l'ocupació, mitjançant l'exposició, amb la utilització de mitjans audiovisuals, per part de la professora amb la finalitat de compartir i intercanviar amb l'alumnat informació rellevant i d'interès per assolir les competències específiques de l'assignatura. Es fomentarà la participació de l'alumnat en aquestes

Guia docent

classes teòriques mitjançant la discussió en grups reduïts, la realització d'activitats pràctiques i la posada en comú dels diferents punts de vista a partir de l'explicació de la professora i del material complementari a disposició en Campus Extens. El criteri d'avaluació són la participació activa a l'aula, la reflexió crítica sobre els continguts presentats a l'aula. La superació d'aquest apartat suposa un 10% de la qualificació final de l'assignatura.

Criteris d'avaluació

Percentatge de la qualificació final: 10%

Taller de presentació de programes de formació per l'ocupació

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	Mitjançant la tècnica de fòrum es durà a terme una presentació en grup d'un programa de formació per l'ocupació amb la finalitat de poder tenir un contacte amb l'oferta i característiques de la formació per l'ocupació tant a nivell autonòmic, com estatal i europeu. Aquest treball tindrà dues fases: una primera de caràcter no presencial en la qual el grup (màxim 4 persones) cercarà informació per diferents vies, d'un programa de formació per l'ocupació adreçat als diferents col·lectius (prèviament en un fòrum de Campus Extens s'hauran fet les propostes i la professora donarà el vist-i-plau per tal de poder tenir un ampli ventall de programes i que no es repeteixin). Recolliran la informació requerida en una fitxa tècnica que tindran a la seva disposició a Campus Extens i prepararan un document de síntesi del programa, així com una presentació (amb suport informàtic i/o audiovisual). La part presencial, consistirà en fer la presentació davant del grup classe. En aquesta activitat es valorarà a part de la qualitat de la informació presentada, les habilitats relacionades amb la pràctica de fer exposicions orals: estructura de la presentació, habilitats verbals, no verbals, qualitat de la presentació, capacitat de resposta a les preguntes, etc. La superació d'aquest apartat suposa un 20% de la qualificació total de l'assignatura.

Criteris d'avaluació

Percentatge de la qualificació final: 20%

Pràctiques presencials

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Les activitats relacionades amb les classes pràctiques es basaran en la pràctica de l'aprenentatge cooperatiu i mitjançant tècniques de resolució de problemes, d'estudi de casos, lectura i anàlisi de documents i altres modalitats organitzatives. Aquestes activitats consistiran en la realització de les activitats pràctiques a disposició en Campus Extens i s'iniciaran generalment durant l'horari de sessions de les classes pràctiques amb la presentació i suport de la professora i en petits grups i es podran continuar i desenvolupar fora de l'aula. Durant les sessions presencials es fomentarà una actitud participativa i reflexiva sobre els fenòmens socials actuals de la formació i l'ocupació. La superació d'aquest apartat suposa un 20% de la qualificació total de l'assignatura.

Criteris d'avaluació

Percentatge de la qualificació final: 15%

Prova de síntesi/Examen

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	Es farà una avaluació al final del semestre que constarà de preguntes que suposen una comprensió dels continguts de l'assignatura i una reflexió crítica i personal sobre els mateixos. L'examen constarà de dues parts: preguntes de comprensió dels continguts i l'elaboració d'un estudi de casos (s'haurà treballat abans a

Guia docent

classe com desenvolupar la prova escrita). La superació d'aquest apartat suposa un 40% de la qualificació final de l'assignatura

Criteris d'avaluació

Percentatge de la qualificació final: 40%

Anàlisi i reflexió crítica sobre els continguts del temari

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Després de l'exposició per part de la professora a les classes magistrals l'alumnat haurà d'aprofundir en la matèria. Per facilitar aquesta tasca, s'indicarà, per a cada tema, els mitjans per ampliar la informació donada a classe i les fonts que s'han de consultar. Per a la preparació del temari l'alumnat treballarà com a mínim amb els materials facilitats per la professora a l'aula virtual, la bibliografia recomanada i les presentacions. Es plantejaran diferents preguntes de desenvolupament o resolució de casos pràctics de manera individual per l'alumnat, que formaran part de l'avaluació continuada.

Criteris d'avaluació

Percentatge de la qualificació final: 5%

Treball de recerca d'informació sobre programes de formació per l'ocupació

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	La finalitat d'aquesta activitat és conèixer els diferents programes de formació per a l'ocupació adreçats a diferents col·lectius tant a nivell autonòmic, com estatal i europeu. Es tracta d'una recerca d'informació d'un programa formatiu adreçat a qualsevol àmbit de la formació professional i/o per a l'ocupació, a nivell d'empreses, centres de formació, administracions públiques, associacions sense ànim de lucre, etc. Aquest treball es realitzarà en grups màxim de 4 persones i serà lliurat en la data comunicada a Campus Extens, (en el cas de que l'alumne/a no pugui assistir a classes l'haurà de fer individualment). Aquests treballs de recerca d'informació s'hauran d'exposar obligatòriament en classes presencials. Per les persones que realitzen l'itinerari B aquest treball s'ha de realitzar de forma individual.

Criteris d'avaluació

Percentatge de la qualificació final: 5%

Resolució de pràctiques en grups reduïts o individuals

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Les diferents activitats pràctiques que es proposaran a les classes presencials al llarg del semestre podran tenir algunes d'elles una continuïtat mitjançant l'entorn virtual de Campus Extens o el treball en grup no presencial, per tal d'elaborar els documents finals i els resultats de la tasca desenvolupada, així com preparar diferents presentacions de resultats a les sessions presencials. L'alumnat del itinerari B hauran de fer aquestes activitats individualment.

Criteris d'avaluació

Percentatge de la qualificació final: 5%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Guia docent

En aquest apartat s'especifica una bibliografia bàsica i recursos a la xarxa de principal importància. Al llarg del desenvolupament del curs, es publicaran recursos actualitzats a la Plataforma de Campus Extens i que estaran a disposició per a tot l'alumnat. Es tracta d'una assignatura que requereix d'una gran actualització dels seus continguts.

Bibliografia bàsica

- Formación XXI. Revista de Formación y empleo. <http://formacionxxi.com/porqualMagazine/do/get/magazine/2008/06/text/xml/11.xml.html>
- Homs, O. (2008). La formació professional a Espanya: cap a la societat del coneixement. Barcelona: Fundació La Caixa. Edició electrònica disponible a Internet: www.laCaixa.es/ObraSocial.
- López-Barajas, E. (Coord). (2006). Estrategias de formación en el siglo XXI. Barcelona: Ariel.
- Martín Puebla, E. (2009). El sistema de formación profesional para el empleo. Valladolid: Lex Nova.
- Ministerio de Trabajo e Inmigración (2016). Guía Laboral y de asuntos sociales 2016. Madrid. http://www.empleo.gob.es/es/Guia/texto/guialab_idx01.htm
- Adame, T. y Salvà, F. (2010). Abandono escolar prematuro y transición a la vida activa en una economía turística: el caso de Baleares. Revista de Educación, 351, 185-210.
- Casal, J. (1996). Modos emergentes de transición a la vida adulta en el umbral del siglo XXI: Aproximación sucesiva, precariedad y desestructuración. Reis, 75, 295-316.
- Esping-Andersen, G. (2008). Modelos de sociedad, economía y políticas públicas: un nuevo contrato de género. En, M. Pazos (dir.) (2008). Economía e Igualdad de Género : Retos en la Hacienda Pública en el siglo XXI. Madrid: Instituto de Estudios Fiscales, Ministerio de Hacienda. (pp.31-43).
- Gil Calvo, E. (2009). Trayectorias y transiciones. ¿Qué rumbos?. Revista de Estudios de Juventud, 87, 15-29.
- Jacinto, C., Longo, M. E., Wolf, M. y Bessega, C. (2007). Jóvenes, precariedades y sentidos del trabajo. Un estudio en Argentina. Revista Medio Ambiente y Urbanización, IIED-AL, (66), 3-26.
- Juliano, D. (2012). Género y trayectorias migratorias en épocas de crisis. Papers, (97/3), 523-540.
- Ministerio de educación cultura y deporte (2015) Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores. Edición 2015. Madrid: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.
- OCDE (2015). Education at a Glance 2015 OCDE Indicators. París: OCDE Publishing.
- Peugny, C. (2009). Le déclassé. Paris: Grasset.
- Salvà-Mut, F., Trobat-Oliver, M. y Comas-Forgas, R. (2013). Abandono escolar y desvinculación de la escuela: perspectiva del alumnado. magis, Revista Internacional de Investigación en Educación, 6 (13), 129-142.
- Serracant, P. (2009). Trajectòries juvenils en la Catalunya actual : Una mirada a través de l'Enquesta a la joventut de Catalunya. Àmbits de política i societat, 41, 49-56.
- Standing, G. (2011). The Precariat. The New Dangerous Class. London: Bloomsbury Academic.
- Van del Velde, C. (2009). Joventuts d'Europa: trajectòries comparades. Àmbits de política i societat, 41, 43-48.

Altres recursos

- <http://www.caib.es/>
- <http://www.cedt.junta-andalucia.es/empleo/index.asp>
- <http://www.a-palma.es/>
- <http://www.conselldemallorca.net/>
- <http://www.gencat.net/>
- <http://www.diba.es/> (Diputació Barcelona)
- <http://www.euskadi.net/> Govern Basc
- <http://www.palmaactiva.es/>
- <http://www.inem.es/>
- <http://www.soib.es/>

Guia docent

<http://www.forcem.es/>
www.mec.es/instcual
<http://www.ine.es/>
<http://observatorilaboral.caib.es/>
<http://www.idescat.es/> (Institut d'Estadística Catalunya)
<http://www.lanbide.net/> (Portal de Empleo Govern Basc)
<http://formacioprofessional.caib.es/web/index.htm>
<http://www.hobetuz.com/default.asp> Fundación Vasca para la Formación continua
<http://www.ince.mec.es/> Instituto para la Calidad en educación
<http://www.caib.es/ibae/reco/bte4/menu.htm> (Institut Balear d'estadística)

